

Ewa Gwardzińska

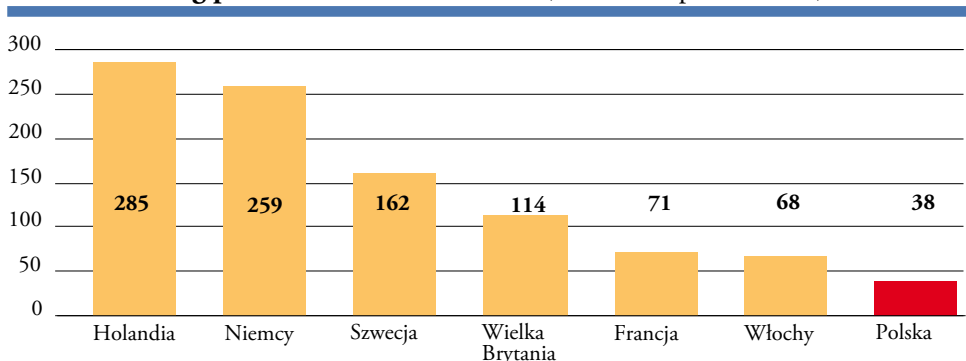
Instytucja Upoważnionego Przedsiębiorcy w Polsce

Wprowadzona regulacjami Zmodernizowanego Kodeksu Celnego (ZKC)⁵ instytucja Upoważnionego Przedsiębiorcy (*Authorized Economic Operator*), i wydawane w ramach niej trzy rodzaje świadectw AEO: Uproszczenia Celne (AEOC – *Customs Simplifications*), Bezpieczeństwo i Ochrona (AEOS – *Security and Safety*) oraz Uproszczenia Celne plus Bezpieczeństwo i Ochrona (AEOF – *Customs Simplifications/Security and Safety*), miały w zamierzeniu Komisji Europejskiej zapewnić bezpieczeństwo międzynarodowego łańcucha dostaw. Miały, ale strategia ta okazała się niewystarczającą dla większości przedsiębiorstw funkcjonujących na międzynarodowych rynkach. Stało się oczywistym, iż oprócz bezpieczeństwa i ochrony przedsiębiorcy potrzebują również ułatwień w obsłudze celnej towarów (świadectwa AEOF), gdyż powolne lub przesadnie rygorystyczne egzekwowanie przepisów celnych ma decy-

dujący wpływ na konkurencyjne prowadzenie działalności gospodarczej. Koszt powolnych odpraw celnych może sięgać do 4-5 proc. całkowitego kosztu transakcji handlowych, czyli prawie tyle samo co średnia stawka celna na handel towarami przemysłowymi⁷.

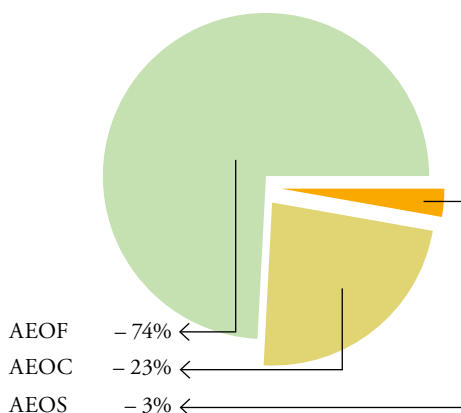
Według oczekiwań Komisji Europejskiej apogeum wydania certyfikatów AEO na rynku wspólnotowym miało przypaść na lipiec 2009 r. i było określone na poziomie 10 – 20 tys., ale niestety zamierzenia rozmyły się w zetknięciu z praktyczną realizacją. Stan ten obejmował w tym czasie ok. 2200 złożonych wniosków i 1100 wydanych świadectw AEO⁴, zaś liderami wśród państw członkowskich w liczbie złożonych wniosków były: Holandia (285), Niemcy (259), Szwecja (162), Wielka Brytania (114) (rysunek 1). Najwięcej wniosków w tym czasie zostało złożonych przez przedsiębiorstwa chemiczne, elek-

Rysunek 1 Liderzy w liczbie złożonych wniosków o wydanie świadectw AEO wg państw członkowskich UE (stan na sierpień 2009 r.)

Źródło: opr. własne na podstawie danych zawartych na http://ec.europa.eu/taxation_customs/, 4 sierpnia 2009 r.

Rysunek 2 Liczba wniosków o wydanie świadectw AEO złożonych na terytorium UE spełniających kryteria formalne (stan na sierpień 2009 r.)

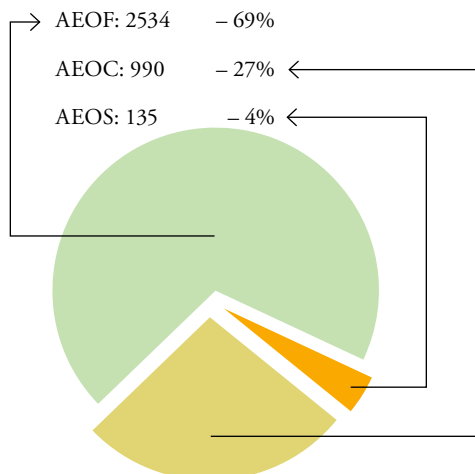

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych na http://ec.europa.eu/taxation_customs/, 4 sierpnia 2009 r.

troniczne, motoryzacyjne, światowe firmy handlowe, spedycyjne, agencje celne oraz przewoźników (rysunek 1).

Najwięcej wniosków złożonych na terytorium UE w 2009 r. dotyczyło świadectw mieszanych uproszczenia celne/bezpieczeństwo i ochrona. Stanowiły one 74 proc. wszystkich złożonych wniosków, na uproszczenia celne przypadało 23 proc., a na bezpieczeństwo i ochronę tylko 3 proc. (rysunek 2). Taki stan rzeczy był logicznym następstwem stosowanych jednolitych procedur przy wydawaniu któregokolwiek ze świadectw AEO.

Rysunek 3 Rodzaje wydanych świadectw AEO na rynku wspólnotowym (stan 2 XI 2010 r.)

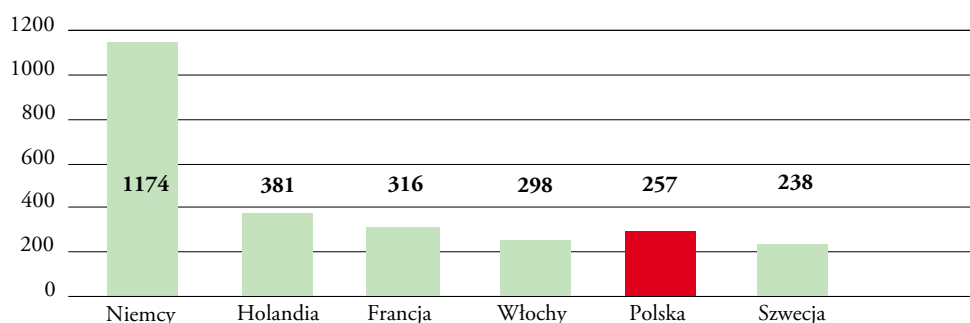

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych na http://ec.europa.eu/taxation_customs/, 2 listopada 2010 r.

W 2010 r. sytuacja niewiele się zmieniła (rysunki 3 i 4). Wprawdzie wzrosła liczba wydanych świadectw AEO na rynku europejskim, ale nadal jest ona niższa od prognozowanych. W Polsce wydano w tym czasie w sumie 257 świadectw AEO, czyli otrzymało je zaledwie 0,41 proc. wszystkich funkcjonujących przedsiębiorstw.

Jak z tego wynika, nowa jakość w handlu międzynarodowym, jaką stanowią świadectwa AEO, słabo przyjmuje się we współczesnych realiach gospodarczych. Powodem niewątpliwie są dość rygorystyczne procedury otrzymania

Rysunek 4 Liderzy AEO na Rynku Wspólnotowym (stan na 7 XI 2010 r.)

Źródło: opr. własne na podstawie danych zawartych na http://ec.europa.eu/taxation_customs/, 7 listopada 2010 r.

Tablica 1 **Korzyści dla przedsiębiorstw wynikające ze statusu AEO dotyczące kontroli celnej i uproszczeń celnych**

Lp	Kontrola celna	Lp	Uproszczenia celne
1.		1.	3.
			4.
1.	Mniej kontroli fizycznych i kontroli dokumentów	W przypadku złożenia wniosku o udzielenie pozwolenia na korzystanie z procedury uproszczonej, organy celne nie badają ponownie warunków które były badane przy wydaniu świadectwa AEO – dla uproszczeń określonych w art. 14 b ust.1 RWKC, a obejmują one:	
2.	Priorytetowe przeprowadzenie kontroli	1.	Zgłoszenie uproszczone do dopuszczenia do obrotu (art. 260) – warunki określone w art. 261 ust. 1 i 2 RWKC
3.	Wcześniejsze powiadomienie o wytypowaniu przesyłki do kontroli	2.	Procedura w miejscu dla dopuszczenia do obrotu (art. 263) – warunki określone w art. 266 ust. 1 lit. d RWKC
4.	Ograniczony zakres danych w przywózowej i wywózowej deklaracji skróconej	3.	Procedura w miejscu dla składu celnego (art. 272) – warunki określone w art. 270 ust. 3 RWKC)
5.	Możliwość przeprowadzenia kontroli, na wniosek AEO, w miejscu innym niż urząd celny	4.	Zgłoszenie uproszczone dla odprawy czasowej, uszlachetniania czynnego i przetwarzania pod kontrolą celną (art. 276) – warunki określone w art. 261 ust. 1 i 2, art. 264, art. 266 ust. 1 lit. d, art. 270 ust. 3 RWKC
		5.	Uproszczenia dla uszlachetniania biernego (art. 277) – warunki określone w art. 261 ust. 1 i 2, art. 264 RWKC
		6.	Zgłoszenie uproszczone dla wywozu (art. 282) – warunki określone w art. 261 ust. 1 i 2 RWKC
		7.	Procedura w miejscu dla wywozu (art. 283) – warunki określone w art. 264 RWKC
		8.	Regularna linia żeglugowa (art. 313a i 313 b) – warunki określone w art. 313b ust. 2 RWKC
		9.	Upoważniony nadawca potwierdzający wspólnotowy status celny towarów (art. 324a) – warunki określone w art. 373 RWKC
		10.	Zwolnienie przedsiębiorstwa żeglugowego z wystawiania manifestu potwierdzającego wspólnotowy status celny towarów (art. 324e) – warunki określone w art. 324e ust. 2 RWKC
		11.	Uproszczenia tranzytowe (art. 372), warunki określone w art. 373 RWKC, częściowa kwantyfikacja w zał. 46b RWKC
		12.	Upoważniony odbiorca w procedurze TIR (art. 454a) – warunki określone w art. 454a ust. 2 RWKC
		13.	Upoważniony nadawca towarów z dokumentem T5 (art. 912 g) – warunki określone w art. 912 g ust. 4 RWKC

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów przygotowanych na warsztaty AEO przez Departament Polityki Celnej Ministerstwa Finansów PC- RCIH-8605-1/07/AS, które odbyły się w Świdrze w dniach 22-23 marca 2007 r.

takiego świadectwa, z kryteriami włącznie (przestrzeganie wymogów celnych i podatkowych; zadowalający system zarządzania ewidencją handlową, oraz – w stosownych przypadkach – transportową, umożliwiającą właściwe kontrole celne; udowodnioną wypłacalność). Są one niewspółmierne do oferowanych korzyści, a precyzyjniej określając – znikomych korzyści dla przedsiębiorców. Posiadanie świadectwa AEO przez przedsiębiorców w przypadku regulacji celnych, praktycznie nie wprowadza żadnych rewolucyjnych zmian. Z przywilejów tych korzystali przedsiębiorcy w ramach uzyskanych pozwoleń na stosowanie procedur uproszczonych (tablica 1). A jedynym novum jest stosowanie jednolitych kryteriów przy wydawaniu świadectw na całym obszarze Unii Europejskiej, i ich uznawanie we wszystkich państwach członkowskich, co z biegiem czasu zapewne przerodzi się w ujednolicone procedury przyznawania uproszczeń celnych. Dodatkowe korzyści organizacyjno-techniczne oferowane przez polską służbę celną wprawdzie przewidują ułatwienia dla przedsiębiorstw, ale wątpliwa jest ich realizacja. Obejmują one⁸⁾:

- Priorytetową obsługę zgłoszeń celnych (w pierwszej kolejności gdy status AEO będzie posiadał zgłaszający i jego przedstawiciel).
- Priorytetową obsługę wszelkich wniosków.
- Specjalne miejsca obsługi dla AEO, o ile pozwala na to infrastruktura z wykorzystaniem logo AEO.
- Odrębne pasy ruchu, tam gdzie pozwala na to infrastruktura z wykorzystaniem logo AEO.
- Newslettery wysyłane do przedsiębiorców posiadających status AEO (na adresy mailowe, np. dotyczące zmian w przepisach, instrukcje, wyjaśnienia).
- Nie żądanie składania zabezpieczeń, gdy przepisy prawa celnego przewidu-

ją jego złożenie fakultatywne, zał. 44c do RWKC, t.j. w przypadku gospodarczych procedur celnych czy procedury dopuszczenia do swobodnego obrotu, z zastosowaniem obniżonej stawki celnej ze względu na końcowe przeznaczenie (end-use) – art. 82 ust. 2, art. 88 i 104 WKC).

Rozpoczęta w 2008 r. w Unii Europejskiej procedura wydawania świadectw AEO ma być w przyszłości rozszerzona również na kraje trzecie. Czy tak się stanie? Trudno dzisiaj jednoznacznie odpowiedzieć. Obecnie bardzo mało państw spoza Unii Europejskiej podjęło kroki na rzecz wprowadzenia programu AEO. Meksyk i Kanada łączą się z programami bezpieczeństwa w międzynarodowym obrocie towarowym z USA. Japonia i Chiny wprowadzenie w życie statusu AEO mają tylko w planach. Argentyna ma wpraw-

dzie specjalne programy bezpieczeństwa tylko dla sektora samochodowego, ale nie ma żadnego programu AEO.

Głoszona przez przeciwników wprowadzenia systemu AEO na rynku wspólnotowym teza, iż będzie on nierealistycznym przedsięwzięciem, które w praktyce może okazać się zgubnym rozwiązaniem, gdyż raczej będzie stanowił etap furtki z licznymi przeszkodami w dziedzinie przemieszczania się ładunku, bez żadnych wymiernych korzyści, powoli znajduje swoje uzasadnienie praktyczne. A określając niedoskonałość tego systemu często wskazywano: ekstremalne wymogi systemu AEO, którym będą mogły sprostać tylko nieliczne, przede wszystkim duże, uprzywilejowane przedsiębiorstwa; brak dodatkowych korzyści z przynależności do systemu; wątpliwą pozostaje wzajemna akredytacja transatlantycka; całkowita rejestracja i identyfikacja AEO jest niejasna; nie ma powiązania AEO z warunkami dostaw INCOTERMS; wątpliwe jest również szerokie zharmonizowanie rynku agentów (brokerów) celnych.

Obecna praktyka połączenia przedstawicielstwa celnego ze statusem AEO pokazuje, a jednocześnie potwierdza próbę jednokierunkowego etapu harmonizacji rynku pośrednictwa celnego, co w przyszłości może okazać się zaprzeczaniem szansy na ujednoczenie pośrednictwa celnego nie tylko na rynku wspólnotowym, ale również i międzynarodowym. Jak pokazuje polska praktyka podmioty gospodarcze, które posiadają certyfikaty celne (AEO), a chcąc uzyskać pozwolenie na stosowanie procedur uproszczonych, nadal weryfikowane są według starych zasad. Służby celne nie biorą pod uwagę faktu, iż podobną weryfikację przechodziły te podmioty w trakcie procedury AEO, nie posiadają się wcześniejszą weryfikacją, tylko od początku przeprowadzają ponowną ich weryfikację. To wszystko zaczyna się mijać z celem. Miejmy nadzieję, że sytuacja ta unormuje się w najbliższym czasie. A świadectwa AEO dadzą przedsiębiorcom więcej przywilejów w obrocie gospodarczym.

Bibliografia:

1. Annual and Board of Directors Meetings, IFCBA, New York, USA, May 4-5, 2007.
2. *Evaluation of 21st of May Trade Contact*, materiał powielany.
3. *Minutes Baard Meeting*, 14 April 2007, Brussels, materiał powielany.
4. Network World E-flash, n°30/2009, 8th July 2009, materiał powielany.
5. Rozporządzenie Rady i PE ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Zmodernizowany Kodeks Celny), nr 450/2008, Dz.U. UE L 145 z 4 czerwca 2008 r.
6. Synopsis of 14th of May. Meeting TLF/ CONFIAD/CLECAT with Repporteur of EU Parliament, MSR Janelly Fourton, materiał powielany.
7. *Trade and Development. EU and Global Trade*, <http://ec.europa.eu/>.
8. *Ułatwienia dla upoważnionych przedsiębiorców AEO*, <http://sluzbacelna.gov.pl/>.

Dr **Ewa Gwardzińska**, Katedra Prawa Administracyjnego i Finansowego Przedsiębiorstw, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, SGH.